

населення, створення місць для працевлаштування, забезпечення певного рівня доходів громадян, умов для збереження здоров'я. Водночас, спираючись на розширення можливостей вибору людини, концепція сталого розвитку передбачає, що людина повинна брати участь у процесах, які формують сферу її життєдіяльності, сприяти прийняттю та реалізації рішень, контролювати їх виконання. У соціально-економічному відношенні доволі важливим є посилення соціально-екологічної відповідальності людини, підвищення її рівня аграрної культури.

Тож, негативним залишається той факт, що в сучасних умовах поки що найбільша увага у процесі аграрного виробництва приділяється економічній складовій сталого розвитку з недостатньою увагою до соціальних та екологічних умов їх розвитку. При цьому зазначені детермінанти сталого розвитку аграрного сектору повинні розглядатись за принципом системного підходу, згідно з яким усі елементи системи виконують свої окремі функції, але при цьому є взаємодоповнюючими та взаємозалежними, а тому повинні розглядатись у сукупності.

Мошковська О.А.¹, д.е.н.,

професор кафедри обліку і оподаткування,

Маначинська Ю.А.², к.е.н.,

доцент кафедри обліку і оподаткування,

¹Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ,

²Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Чернівці

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ СЕКТОРОМ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

Аграрний сектор – це один із пріоритетних секторів економіки України. Саме тому акцент на потенційній прибутковості даної галузі постійно зростає. Для сільськогосподарських підприємств характерними є низка особливостей, які чинять першочерговий вплив на побудову системи бухгалтерського обліку та оподаткування в даній сфері. Особливої актуальної за сучасних умов господарювання займає експорт сільськогосподарської продукції. Адже митне оформлення, а також валютний контроль таких операцій має особливості.

Україна приєдналась до Плану BEPS, який має на меті змусити компанії оподатковувати прибуток там, де створюється додаткова вартість, та безпосередньо здійснюється економічна діяльність, а не просто зареєстрована компанія. Протягом останніх років посилюється загальносвітовий тренд боротьби з ухиленнями від оподаткування. Держави не хочуть миритися із зменшенням податкових надходжень, а тому поступово втілюють у свої правові системи інструменти боротьби зі схемами їх мінімізації [1].

Імплементация в Україні кроку 13 Плану BEPS, передбачає запровадження *трирівневої структури звітності* з трансфертного ціноутворення:

1) документації з трансфертного ціноутворення, що подається місцевим податковим органам та звіт про контрольовані операції (*local file*),

2) глобальної документації з трансфертного ціноутворення (*master file* /

майстер файл) подається платником податків, що входить до складу міжнародної групи компаній, річний дохід якої дорівнює або перевищує еквівалент 50 мільйонів євро за запитом органу ДПС.

3) звіту у розрізі країн (*country-by-country report*) міжнародної групи компаній подається у разі, якщо сукупний консолідований річний дохід міжнародної групи компаній, в яку входить платник податків, перевищує еквівалент 750 мільйонів євро. Подає материнська компанія або уповноважений учасник міжнародної групи [2].

Окрім цього, разом зі звітом про контрольовані операції платники податків до 01.10 року, що настає за звітним, зобов'язані подавати повідомлення про участь у міжнародній групі компаній за встановленою формою (пп.39.4.2 ПКУ) [3].

Крім існуючих вимог пп. 39.4.6. ПКУ до змісту документації з ТЦ, платником податків додатково має бути зазначена наступна інформація:

- про фізичних осіб, які є кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) платника податків;

- щодо ланцюга постачання (створення вартості) товарів (робіт, послуг) у контрольованій операції;

- обґрунтування економічної причини (ділової мети) у разі придбання робіт (послуг), нематеріальних активів чи інших предметів господарських операцій, відмінних від товарів;

- копія аудиторського висновку щодо бухгалтерської (фінансової) звітності платника податків за звітний період, за який подається документація (якщо його наявність є обов'язковою для платника податків).

Новелою є можливість подання документації з ТЦ не тільки в паперовому вигляді, а також і в електронній формі [4].

До того ж, Закон України №1210 (№466-IX) ставить перед собою мету не тільки контролювати операції з нерезидентами, але і перешкодити податковій оптимізації платників податків усередині країни. Адже численні норми Податкового кодексу про звичайні ціни дозволяли податковим органам перевіряти обґрунтованість цін як у зовнішніх, так і у внутрішніх операціях. Таким чином, прийнятий парламентом №1210 (№466-IX) про трансфертне ціноутворення стане ефективним механізмом протидії неконтрольованому виведенню капіталів до офшорних зон та низькоподаткових юрисдикцій, дозволить руйнувати схеми мінімізації доходів та зменшити ризики ухилення від оподаткування [2].

З 01 січня 2021 року під час проведення контрольованих операцій з нерезидентами - пов'язаними особами з платником податків та/або зареєстрованими у «низькоподаткових» юрисдикціях або які мають «ризикову» організаційно-правову форму, можуть виникати «приховані доходи», які відповідно до пп. 14.1.49 Податкового кодексу України для цілей оподаткування прирівнюється до дивідендів, зокрема:

- суми доходів у вигляді платежів за цінні папери (корпоративні права), що виплачуються на користь нерезидента у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «вितягнутої руки»;

- вартість товарів (робіт, послуг) крім цінних паперів та деривативів), що придбаваються у нерезидента у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витягнутої руки»;

- сума зниження вартості товарів (робіт, послуг), які продаються нерезиденту у контрольованих операціях порівняно із сумою, яка відповідає принципу «витагнутої руки».

У новому Законі №1210 (№466-IX) враховані пропозиції бізнесу, які дозволять вдосконалити механізм контролю за трансфертним ціноутворенням, але в той же час не нівелюють саму суть закону. Адже, по-перше, спрощені вимоги по звітності для бізнесу. По-друге, бізнесу не потрібно буде вести окремий бухгалтерський звіт для цілей трансфертного ціноутворення, він буде мати можливість визначати показники рентабельності на вибір – за національними або міжнародними стандартам бухгалтерського обліку та фінансової звітності. По-третє, перевірка по трансфертному ціноутворенню буде базуватися тільки на питаннях трансфертного ціноутворення. Разом з тим збережений 5% штраф за ненадання звітності по трансфертному ціноутворенню [3].

Якщо платник податків здійснює на користь нерезидента «виплату» таких «прихованих доходів», він має утримати із різниці доходів (вартості товарів (робіт, послуг), що не відповідає принципу «витагнутої руки», податок на доходи нерезидента за ставкою в розмірі 15 відсотків (якщо інша ставка не встановлена міжнародним договором). Такий податок має бути сплачений до граничної дати подання звіту про контрольовані операції за відповідний звітний (податковий) рік, тобто до 1 жовтня року, наступного за звітним [4].

Пропонуємо доповнити трирівневу структуру звітності з трансфертного ціноутворення актуарною управлінською звітністю в 3D, яка безпосередньо зорієнтована на реального та потенційного інвестора та сприятиме підвищенню іміджу інвестиційної привабливості вітчизняних аграрних підприємств та забезпечить позитивні фінансові результати в агросекторі України.

Подальше підвищення прибутковості та рентабельності продукції сільського господарства повинне стати запорукою ефективного сільськогосподарського виробництва, яке здатне буде забезпечити продовольчу безпеку держави. В Україні запроваджена трирівнева структура звітності з ТЦУ відповідно до плану BEPS у склад якої входить: Звіт про контрольовані операції; Майстер-файл (Master File); Звіт в розрізі країн (CbC Report) [5].

Список використаних джерел:

1. Украина и план BEPS: почему офшоры уходят в прошлое. *Экономическая правда. Спецпроект «Конец эпохи офшоров»*. 29 октября 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/projects/offshore/2019/10/29/> (дата звернення: 10.01.2021).
2. Васильєвна І. Огляд найбільш суттєвих змін щодо трансфертного ціноутворення, передбачених законопроектом №1210 / *Audit-Invest*. 20 лютого 2020. URL: <https://audit-invest.com.ua/ua/articles/blog/oglyad-najbilsh-suttyevyih-zmin-shhodo-transfertnogo-tsinoutvorennya-peredbachenyh-zakonoproektom-1210> (дата звернення: 28.04.2020).
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві : Закон України від 16.01.2020 р. № 466-IX (проект №1210 від 30.08.2019р. Дата оновлення: 01.01.2021. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-IX#Text> (дата звернення: 10.01.2021).
4. Трансфертне ціноутворення: документація з трансфертного ціноутворення. URL: <https://poltava.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/433797.html> (дата звернення: 10.01.2021).
5. Що таке трирівнева структура документації з ТЦУ: роз'яснює ДПС. *Дебет-Кредит*. 19.09.2020. URL: <https://news.dtki.ua/accounting/reposts/64834> (дата звернення: 10.01.2021).